

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Hans Boagqvist

Härad: Torna s. Bara

Adress: Norra Mennhärps.

Socken: Kyrkheddinge

Berättat av: Densamme.

Uppteckningsår: 1934.

Född år i

Uppteckningen rör Dän Odensjö liggen har stått ett
slott. 1.

Träd på gårdsplats fick ej huggas
med. 1.

Initiation. 2.

Stark karl. 2.

Sten, som liknade en duva. 3.

Han var sup, när de kommo till
det stora trädet, där de varo ntu ö.
börde. 3.

Ihyddar sig mot hyllman. 4.

"Ligasticks" (väx) åt kreatur
med trolldom. 4.

"Hylleskäll" - upphovsnst o. bot.	4.
Hylleri mot förykling.	5.
För värk - björklöv i badvattnat	5.
Ir pönmbär bereddes vin o. brännvin.	5.
Ekbark användes vid läderberedning o. läkning af benbrött.	5.
Mödel mot "huvögden".	6.
" " magsjukdom, - örtor	6.
Slagnuts.	7.
Ont öga, ond tunga.	7.
Besatta.	8.
Finnurare.	8-10.
Mästershytt	10
Präst satte fast tjur.	11.
Svarthornsl.	12, 13.
Jungfru Hyberg - "hök".	12-13
Tattare.	14

"Bodilda i Vinninge", - "hoh!"

15.

Dvärg hastade hov i visselvind, troll-
parka.

16.

Öde.

16.

Glosorn, - lämna strand, - ta gräda

17.

Den pisto "negen" - "städaren".

17-18.

Korsa naglar på händer o. fötter med
paxn, när du klippte dem.

18.

Korsa framför hake-lugnsdörrarna så int
Hogsmuan kom o. rörde sig.

18.

Margi ifl. mjöllning mot gjormjöllning.

18.

4342

no: 16

spjukt slott

Där Odensjo ligger, där ska ett slott ha ståt förrhet som
bodde där, di lefde till som vildinger di sör spelade och dansade
och gägade året, ront både söndagar och stora högtidsda-
gar, så en juldag annat folk gick till kyrkan, så lefdes-
där till med ett förförligt liv, så folk tykte att det var
rysansvärt att höra, men om morgonen dagen efter var
slottet försvunnit, endast några rester gav ut i kring.

Vigd vid trädet

Har jag aldrig hört men sett personer som har älskatt trä,
sä fort di har haft tillfälle att vara vid det, så har di om-
fanna det, och suttit vid det och under des grenar, och han
di blivit gifta och kommit ifrån himmet, och så någon
gang di kunde komma him och hälsa på, näderet var
så di kunde komma ut seiskulle di dricka kaffe under
trädet, gamla trä som vexte på en gårdsplats det fick inte
huggas ner, för det ensägs vara upväxt som ett lycke trä.

Hans Borgqvist

Skriv endast på denna sida!

4342

Initiation

Sojkar föri tiden när di blef en arton år gavla så kunde där vara en å två vid samma ålder som stelde till jille till sammans där bjöds bude äldre oek yngre endi va själva för di skulle komma med i sällskaps livet, där både sups oek dansades oek spelades kort, så ut på morgonnen di skulle gå i värä en till sit him, så skulle di prova var annan vin som var starkast, där lyftes på stenar drogskenog tofs armtag, oek var där någon ång så skulle di brottas så di kunde se vin som var starkast, där kunde vara en stor oek grov pojke i bland dem den ville ingen tagas med, för vin vill tarmed en jette.

För femtio års senvar där en polis i Lund di kallade honom för starka jöln, han var barnfödd i Kyrkheddinge, när där var slagsmål i nya stan då fick jöln dit och hålla reda på dem, di kunde komma emot honom med knivar och släträ men han tok en oek slog till dem andre med oek di fick folja med i arresten,

Hans Borgqvist

Skriv endast på denna sida!

no. 18

4342

Froja, för sa folk om där var en familj
som lefde lyckligtå vel till sammans, och det gick dem vel i
hender och var förmögnar, då sa folk som kände till dem di lef-
ver i fred i froja, (är som di lefver i fred och frojd)

Förstenade människor eller djur.

Jag har en sten som är mycket lik en duva med tofs i nacken
det är över femtio år sen jag hittade den i strora Bjelle-
rup bei no-nios eiger, när Dokter Ljungfeld varit här så
var han hos mig i Helsingør, då visade jag honom den
hans dä att makta till den stenen lär där inte finnas i
hela verden, mänskor som blivit förstenade vet jag inte
nägon mer en genom skriften, då lots hustru då hon sågsig
til baka dä sodom och gomora brand var. —

Träd — för ködde folk mycket i vägarna, och när di dä skulle
mot himmet di kom till ett stort träd så skulle di ha ensup,
så kunde en stana vid ett träd en annan vid ett annat träd,
så fick träden namn efter den som brukte och stanna där.

Jens Borgqvist Skriv endast på denna sida!

Hylle buskar skulle man ombinda med ett band
 och sätta en avbruten synål i gren i busken, innan mison
 mors afton, så kunde inte hylle nor stenkavestka få hender
 eller i ansiktet om man kom till att vid rörat, för var här
 en växt som di kallade lägastieka den var mycket brattig
 kreatur, den skulle också ombindas och sticka en näl i en
 stjälke af busken så hadde inte troll makt med dett —
 Hylle skåll kunde man lå om en kom till att vidröra en
 hyllebuske di sa ett dett med och brände i spiken på hen-
 derna dett bokades med man skulle gå i sensolen gått ner,
 till en grop som utmynta från en större vattensam-
 ling och ta vatten mot strömmen och tretta sig i också
 skulle man ta de vatnet som man hade över och gå
 till samma plats där man hade tagit dett och slå dett
 med strömmen innan solen gått upp, dett skulle göras
 tre dagar i rad gäller och morgnar, jag harsjelf
 kommit vid dett en gång, jag bröt grenar af en buske,

no=90.

4342

Lytteblommer ska tas av när de är fullt utblommade, och
torkas denna så kan man koka the på dem i dryck omqvælt
har när man är förkylld, somliga binda blommerna om häst
sen medan de är varma i ha över natten dett är mycke bra
För verk är dett bra att ha björklor i varmt vatten när vettet
blir lagom varmt kan man bada i ett och gnidas sig med björk-
löf dett aldeles skummar dett hjälper för verk)

Römbär kan man bereda vinat, likaså brännvin
men bärnen ska ha fått frostat på träden först, så blir
dett betre också ska dett lagras några månader)

Ekbark användes till läderberedning,
men kan använda ekbark till läkning af benbrott
man tar också legger brotten vel ihop, spjällar benet och
lindrar en tyg remsa om och binder härt om brottet, och så
tvättar man på koldt ekbarke vatten morgnar och middagar
och saltvatten om quellarna annars synnar benet, men om
morgnarna ska man tvätta sättet vel af innen barkværets kafa)

Hans Borgqvist

Skriv endast på denna sida!

n° 21.

4342

Som meddesin för hemröjder

Kan man plocka vita små blommor som liknar prästakragar på utseende, men är mycket små di vexter i mörkgråver och i större vattenhålor di flyter över i vattnet, som lila källar dem för flickan i de gröna, blommorna ska tas av vid midsommar och förvaras om någon leder af hinröjder så kan man ta en handfull sådana blommor och stoppa på en quarters flaska och slä brännvin på, och låta stå några dagar så kan man ta en halv sup frånregnarna, de tar bort dem, har en student Björkleend i Lund sagt.)

För särka furtifem är sen led jag af magplåga jag hade ingen matlust jag kunde inte äta något vidare jag sökte Dokter i två månaderstid men hjälpt inte så tok jag å plocka böckablad di vexter inader där som är vatten och torrlad dem så tok jag hälften sådana blad och lika mycket malört man kan ta lite komente blommor i bland, de skakoka en timme så kan man ta tre matskedar om dagen en halv timme före maten

Dans Borgqvist

Skriv endast på denna sida!

no. 22.

S. Skand

I Stockholm

Maj 1934

H 42 Maj. Skand Borgqvist
o. bok.

K. Munktell

4342

Till slagruta kem dett vara olika träslag
fȫr en person slår dett best fȫr med björnbärstrå, föreannan
med björkträ, har oelse hört af någon person säga att
trä af vete och hassel slår dett bra med, om di söker
etter vattenadrar i jorden fȫr att grava brunnen eller
etter metall som samliga har försig, man skär en liten gren
som där blir en klynga på skär af den gröfsta endan
där den är sammanvext till tre tum, den andresom man
käller om di han vara en tjugo tum långa så griper man
händerna om di smä endarna och trycker händerna och
pinnarna härt intill bröstet, så klyngan står rätt fram
har han då slagförmiga i kroppen och han kommer över
var de han söker så bogser klyngan sig så han inte kan häf-
ta den rätt fram, där ska di grava för där får di utten) —

Ont öga, och ondt tunga är sådana personer som
inte tenker på annat än jöra ont mot sin nessa, det syns i
ögonen och hörs på talen, sådana personer far man afsky
Sven Borgqvist Skriv endast på denna sida!

no. 23.

4342

Besatta mensekor kallades sådana personer,
som var så beijvna på dett kunde ju vara hvarje ken-
da som slås, sjela, och mycke annat ont, di kunde ju sej
den gär på som den, så kunde di remma någon vid namn
i föregående samma slægt, di kunde inte sjelf behårska sig)

Frimurare, gaf folk sig till för dessa di kom intå till att
fettas penningar så länge di lefde, men di kunde inte komma ifrån
dett igen, oek di fick aldrig yttra något om dett ej ens för sin hus-
tru, jag har hört tales om en som var frimurerare han villevara
frimurare i från dett men kunde inte bli fri, hans hustru så nördär
blir sammanträde så sätta jeg ga dit jeg ska tigga till du blir
fri, ifrån dett när där var sammanträde gick hon dit och bad
och tigde men dett hjälpt intå, så sa hon han kan inte leva om
han inte blir fri ifrån dett, så sa föreständaren hon med i ett
annat rum där hengde porträtt ej alla frimurare så sätta före-
ständaren kan du hitta din mans porträtt här så är han fri
hon sökte upp dett i sitt hår ^{är} dett deti strok ^{hans} handen över porträttet
Olans Borggård Skriv endast på denna sida!

fortsett å n:o 24

no-24.

1842

Frimurare, fortsettning från no-23.

Och så sa han nu är han fri, och frun blev mycket glad
över att hon fått så mycke och lengge sätta till hennes man
blef fri ifrån att vara frimurare, så nog var hon glad när
hon gick mot himmet men när hon kom him låg hemmes men död

En annan berättelse om frimurare

i staden där frimurarna hadde sina sammanträden, var
två personer som som bodde nära intill de huset, där var myc-
ke bekanta med somliga af frimurarna, som di frågade
hvaad di tog sig till, och hvad di talade om på sina sam-
manträden, men di sa att di vägrade inte yttra något om
dett, antagligen hadde frimurarna någon valfrihetsstyre
eller städerska som höllt lokalen ren och snygg innan sam-
manträdena skulle være, för di två personerna blef överens
om att borra ett litet hål genom loftet översamlingsalen så
di kunde se ner och höra bättre hvad di talade om, så innan sam-
manträdet skulle borja så gick di upp på loftet och lade sig
Hans Borgqvist Skriv endast på denna sida!

fortsett å no-25

4342

Främurare, fortsettning från nr 24.

nr 25.

så när de där var tid att främurarna skulle vara i samlings-
salen, så sa föreständaren vi är inte monga församlade idag
men likväl är här ett ögaformycke, där var där en annan som
se tag bort dett ögat som är formycket, så var där en son ströñ
med handen över haket under loftet, den son lag på loftet och
såg ner i salen blif blind på dett ögatt)

För monga är tillbaka var där en jägare
på Rönneholms godts han skulle skuta villebråd till slät-
tets herrskap när di födrade, jägaren uppmynthe särkorn
en betjent till honom och så att han skulle skuta ett rå-
djur, för vi skall ha främmande om tre dagar, jägaren
gick åva full betjenter så skut nu ett innan gäll jägaren
sa kom hit om tre timmar så ska du få ett, jägaren gick ut
tryckte en kepp ner i jorden klyvde överste endan fälde en
hal och tryckte ner i klyftan så gick han in om två timmar
efter stod en dövhjort och luktade på pinnen och blef skuten

Jans Börgeviot

Skriv endast på denna sida!

För många är tillbaka var en präst som hadde präst-
hallet i Billinge och Röstånga församlingar, när han
skulle färda emellan församlingarna hadde han en dräng
som skutssade för honom, han hette Olof Korsvigt, så omson-
dagar när prästen höll gudstjänst i Röstångakyrka så kunde
Olof höra på gudstjänsten tills slutpесahnen sjungssöskul-
le han setta hesten för vagnen, så en söndag di var i Röstan-
ga så slutade prästen gudstjänsten mycket fort, så olof fick
inte spänt hesten för vagnen innan prästen var på gården,
men di kom fort istället men när hesten sprungit lite så ville
han gå lite, då sa prästen hesten får springa him så fort
han kan då frågte olof varför ska hesten springa så fort i-
da, jo sa prästen där står så nemde han namn på en karl
som arbetade på prästgården han står himma på loftet
och för bär sig på en halvtunna röd prästen hadde brundit
honom så han inte kände gå där ifrån, för en han kom him,
prästen så lät nu säcken men själ inter mer för då är du olycklig
Hans Borgqvist Skriv endast på denna sida! fullkomligt sant

Fr.
Torsia o. Isara hör
Kyrkstedtunge förs

Uppf. o. Ber. Hans Borgqvist

4342

Jämför 1934
I mina uppväxt är talade dom äldre personer om att där är nog flera präster som har svartkonst bok att hjälpa sig med, för di som kunde boken di hadde en inöre för minnelse inom sig, då di var utsatta för någon skadejörelse för di kunde di binda den på platten så di kunde inte komma där ifrån, di talade också om att där var svartkonst skoter så di fick lära att kenna till boken så di inte jorde sig själv skada med den.

För i Lund bodde en di kallade jungfru Slyberg hon var mycket besökt af folks, emn för sjuka kreatur emn för di hadde blivit bestulna på hestar eller andra värdefulla saker, för hon kunde säga var detta fanns, hon bodde intill stortorget, huset är nedrivet för många cir sen, där kom en äldre man till henne en gång och ville ha henne att skaffa något tillräckligt till honom, hon just stod och skulle gå ut på torget och jöra upp köp af matvaror hon sa du kan venta till jag kommer igen här har du = Hans Borgqvist Skriv endast på denna sida! fortsett no: 28

12

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

no: 27

4342

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

no= 28.

Jungfru Slyberg, fortsettning från no=27

Två böcker som du kan läsa i tills jag kommer igen han säg lite i dem, men han intresserade sig af dem intet så säg han in i skäpet oek fick syn på en bok med röda och svarta härmor hem tok den oek slog upp den oek fick upp sista halvan af bladen i boken oek började åläsa i den men där kom fort nog smä pählinger oek ville ha reda på vad di skulle uträffa di började drakonomi i råcken, men Slyberg, märkta ju just att dett var gelet hon kom strax i dörren sa hon väl skulle du på den boken hon fönde ut på goll vet en piase leckarter som hon hadde köpt på torget plieka upp di oek fick fritt i boken oek fick läst dem ut för hälften af bladen i boken skulle läsas till höger när di ville ha hjälpe, och andra hälften af bladen skulle läsas till venster när di ville ha dem afflägsnade eller tvärt om. Där var en grinna som di kallade Botilldeu i Vimmerby, som också kunde uträffa sådane saker, ja här var flere andra personers som kände desamma)

Hans Borgqvist Skriv endast på denna sida!

Skåne

Torpa Bäck i L.

i Torebäck

År 1931. Tattare var det mycke godt om i mina tider är

där var tattrar slakte i Björnstorps i Blentarp, i Barsebeck, och

vid Getinge, om dagarna drog di om kring oek tiggde oek sågsig

om för att huma sjela på natten, annars brukte di förtuna ell-

kjörl af koppar oek om där var någon som hadde sjuka ju

för då kunde di bota dem, oek om efterhöstarne brukte di slakta

hästar till vim som ville ha dem till det, och deras fruntimmer

ejek oek spädde folk, som ville va späddar, men di var oek så farli-

ga om folk jorde dem emot, för då sa di att di skulle nog fäkra af

dem, för där var nog någon af dem som kunde lita svart konster

där stals hästar på söderslett oek kom upp till jönköpingstrak-

ten oek såldes där, och där uppe stals hästar oek kom ner till

Blentarp, för där hade tattrarna kringbygd gärd med en

vanlig oek en underjordisk neststall så behöft di nestarna

där nerere tills folk slutade att söka efter dem sätta tak di långt

ista till något marken ad å sålde eller bytte bort dem, tattrarna

kunde oek sei bli överner inburdes men då kom knivarna i gång]

Hans Borgqvist

Skriv endast på denna sida!

Jord Kvarn & Gravsten

4342 ate. Från Skänkby

Bkr. Degermane

14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

no-29.

no 30.

4342

Om svartkonst kunskap. Botilda i Vinninge ville
 di driva lite skäoj med en geing, di bandt ett band om ett
 hakehungs ben ock så skulle en häg rida till henne, ocksäg
 att de är en ko som är sjuk å vad di skulle föra vid henne
 när Botilda hadde måtat bandet så kom hon ut till brudet ock
 sa, säg till Gods ägaren på Klägerup att han lägger bra i den
 så stor nog den koen sig, ock säg att han driver inte något
 spetakel med mig för de du ger inte, - en tid efter så skulle
 Gods ägären till Hamnö med fyra hestar för karet, mens så
 när di kom mot Klägerup ock komma till Vinningebäcke
 där stannade alla fyra hestarna ock fick stå lite, men så kom
 di springa igen sen var där ingen som ville driva
 med Botilda) - ock då var där en ock annan personiskt
 man som också kunde utträffa sådana saker, om en sådan per-
 son akte på ett tyngre lass och där kom en annan föjörande
 som inte hade vidare lass, så kunde han överföra något af
 tyngden på den vagnen, som föjörde förbi dem)

Hans Borgqvist Skriv endast på denna sida!

no-31.

4342

Virvelvindar, som också kallas spiralvindar, di kan jöna
 lite skada på somliga plattor där di drar fram, för sa folk
 att trollhjäringar reste uti dem när di skulle ut och ses igom,
 från en gärd var där tvåne drängar som var ute och arbetade
 på jorden, där kom en virvel rakt på den ene drängen tok
 mossan af honom och födde bort ett stycke väg så drängen
 måste springa efter den, när han kom igen till den andre
 drängen så sa han låt här komma en trollpacka till såka
 jag märkana dett drojde inte så länge för en di såg att
 där kom en virvel i samma riktning drängen tok upp
 sin knif och hält i handen när virvelen var in på hon-
 nom hugg han kniven i den, du ska ha lite för ditt be-
 svär för du är ute och jör förtred din trollpacka, dett
 drojde en liten tid så kom där en grinna på vägen
 drängana var ute och arbetade på jorden då också hon
 sa de var älet va du skar mej i de ena läret när ja kom för
 bi däj, folks far inte hugga med knif, spotta på ^{os} dett jör igentling

Silene
Mona. Basa
Gästgivare
1884

Yng. Hans Borggrist
4342 Per Housenme

17

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

no=32.

Ode kan man se att mensekor kan komma
uti men hvad orsaken kan vara för di har kom-
mit i sådant öde, är omöjligt för en människa att fö-
rt sätta, jag har hört någon säga att di har sökt kloka
för dett, men dett har inte hjälpt, men hört att di har bli-
vit befriade ifrån dett när di har stridit emot dett i negra
år, för dett kan ju henda att där han var någon i däras
släkt, i flera led tillbaka som har bedrivit några orättfär-
digheter, som någon af di efterkommande som får lidai i gottjör-
nelse, för deras bedriften där är inte någott att föra för en
dett blir betalt, sen blir din og befrida från dett onda)

Glosor har jag hört talas om när jag var påg, i räfste ef-
ter scider kowana så kunde någon gammal persons sätta väcka
inte ta alla strå, vi ska lemnna några strå till glosocana som
inte kommer him, och så blir här bettre gröda till nästa år,
när di bandt sådes negerna så den sistne negen, den delades i tre
delar di två delana bands till ben, den treje till stommene
Hans Borggrist Skriv endast på denna sida! fortsett no=33.

no= 53.

allm.

4342

Om glosor fortsettning från no= 52

den kallas för städare, den skulle bindas på den siste hoven
 som sättes upp ock den skulle vara vänd mot himmet, ock den
 fick inte tas fören i sista lasset di körde him, ock kunde
 di då få ett par barn med i lasset så sa di nu kör vi him
 med både so ock grisar in på gården, så slapp dett stel-
 lets glosa gå ute, dett ansägs för vara lyckligt och bra)

För brukte äldre menniskor när di klippte nag-
 lerna på hender ock fötter, så brute di korssa dem med
 saxen efter at, för di visste att där var stål i saxen)

Lika förhållade ver innan di skulle läggas igom
 quellarna så brukte di föra korvs fram för kakelungs
 dörrarna så inte skogsnuan kom ock värmde sig på elden)

Ock när fruntimmerna di hadde mjölkhatt en
 ko, så skulle di späcka över dem så inte troll konz ock
 suga mjölkken af dem, de va allment bruk för)

Hans Borggrif